

УДК 628.4.032:332.14

DOI <https://doi.org/10.32782/pcsd-2022-4-4>

Людмила ГЕРАСИМЧУК

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, Поліський національний університет, бульвар Старий, 7, м. Житомир, Житомирська обл., Україна, 10008

ORCID: 0000-0002-3166-5588

Євгеній МЕДВЕДОВСЬКИЙ

начальник Державної екологічної інспекції Поліського округу, вул. Лева Качинського 12а, м. Житомир, Житомирська обл., Україна, 10014

ORCID: 0000-0002-4745-4347

Руслана ВАЛЕРКО

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, Поліський національний університет, бульвар Старий, 7, м. Житомир, Житомирська обл., Україна, 10008

ORCID: 0000-0003-4716-0100

Бібліографічний опис статті: Герасимчук, Л., Медведовський, Є., Валерко, Р. (2022). Державний нагляд (контроль) у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів на території Житомирської області. *Проблеми хімії та сталого розвитку*, 4, 38–47, doi: <https://doi.org/10.32782/pcsd-2022-4-4>

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД (КОНТРОЛЬ) У СФЕРІ ОХОРОНИ, ЗАХИСТУ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Метою дослідження є висвітлення, аналіз та оцінка результатів державного нагляду (контролю) у сфері охорони, захисту, використання та відтворення рослинних ресурсів і лісів, що здійснюється Управлінням державного екологічного нагляду (контролю) у Житомирській області Державної екологічної інспекції Поліського округу за 2021 р. на території Житомирської області.

Методологія. Інформаційною базою досліджень стали матеріали Державної екологічної інспекції Поліського округу щодо здійснення заходів державного нагляду (контролю) за січень-грудень 2021 року. Встановлювали особливості розподілу заходів контролю, досліджували специфіку адміністративної відповідальності в галузі охорони лісів (протоколи, кількість осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності, суми накладених штрафів), визначали основні порушення у сфері лісового господарства та шляхів їх мінімізації та запобігання.

Наукова новизна полягає у висвітленні конкретних результатів державного нагляду (контролю) за певним ресурсним напрямком в територіальному відношенні.

Висновки. У сфері охорони, захисту, використання та відтворення рослинних ресурсів і лісів протягом 2021 р. було здійснено 124 заходи державного нагляду, що становило 6,2% всіх сфер контролю. 58,9% перевірок були здійснені у сфері лісового господарства, 32,9% з яких були плановими і 67,1% позаплановими. Аналіз результатів роботи Державної екологічної інспекції Поліського округу показав ефективність позапланових заходів державного нагляду (контролю) щодо виявлених порушень, розрахованих збитків та пред'явлених претензій, у зв'язку з їх неочікуваним та незапланованим фактором, що не дало змоги суб'єктам господарювання завчасно підготуватися та приховати власні протиправні та незаконні дії. Одним із основних порушень, виявлених під час здійснення заходів державного нагляду (контролю) є незаконні порубки, вагомим важелем запобігання та протидії яким мають стати активні законодавчі зміни та дії з боку держави щодо прийняття нового законодавства про екологічний контроль, внесення змін до методик нарахування збитків та підвищення штрафів за порушення в лісах.

Ключові слова: планові й позапланові заходи державного контролю, штрафи, претензії, незаконні порубки.

Liudmyla HERASYMCHUK

Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of Ecology, Polissya National University, 7 Staryi Boulevard, Zhytomyr, Zhytomyr Region, Ukraine, 10008

ORCID: 0000-0002-3166-5588

Yevhenii MEDVEDOVSKIY

The Head of the State Environmental Inspectorate of Polissky District, St. 12a Lekh Kachynskiy Zhytomyr, Zhytomyr Region, Ukraine, 10014

ORCID: 0000-0002-4745-4347

Ruslana VALERKO

Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of Ecology, Polissya National University, 7 Staryi Boulevard, Zhytomyr, Zhytomyr Region, Ukraine, 10008

ORCID: 0000-0003-4716-0100

To cite this article: Herasymchuk, L., Medvedovskyi, Y., Valerko, R. (2022). Derzhavnyi nahliad (kontrol) u sferi okhorony, zakhystu, vykorystannia ta vidtvorennia lisiv na terytorii Zhytomyrskoi oblasti [State supervision (control) in the field of security, protection, use and reproduction of forests in the territory of Zhytomyr oblast]. *Problems of Chemistry and Sustainable Development*, 4, 38–47, doi: <https://doi.org/10.32782/pcsd-2022-4-4>

**STATE SUPERVISION (CONTROL) IN THE FIELD OF SECURITY,
PROTECTION, USE AND REPRODUCTION OF FORESTS
IN THE TERRITORY OF ZHYTOMYR OBLAST**

The purpose of the study is to highlight, analyze and evaluate the results of state supervision (control) in the field of protection, protection, use and reproduction of plant resources and forests, which was carried out by the Department of State Environmental Supervision (Control) in the Zhytomyr region of the State Ecological Inspection of the Polissky District for the 2021 in Zhytomyr region.

Methodology. The materials of the State Environmental Inspection of Polissky District regarding the implementation of state supervision (control) measures for January-December 2021 became the information base of the research. The peculiarities of the distribution of control measures were established, the specifics of administrative responsibility in the field of forest protection were studied (protocols, the number of persons brought to administrative responsibility, the amount of fines imposed), the main violations in the field of forestry and ways of their minimization and prevention were determined.

The scientific novelty consists in highlighting the specific results of state supervision (control) of a certain resource direction in the territorial relation.

Conclusions. In the field of protection, protection, use and reproduction of plant resources and forests, 124 measures of state supervision were carried out in 2021, which accounted for 6.2% of all areas of control. 58.9% of inspections were carried out in the field of forestry, 32.9% of which were scheduled and 67.1% unscheduled. The analysis of the results of the work of the State Environmental Inspection of the Polissky District showed the effectiveness of unplanned measures of state supervision (control) in relation to detected violations, calculated damages and presented claims, in connection with their unexpected and unplanned factor, which did not allow business entities to prepare in advance and to hide their illegal and illegal actions. One of the main violations detected during the implementation of state supervision (control) measures is illegal logging, a powerful lever for prevention and counteraction of which should be active legislative changes and actions by the state regarding the adoption of new legislation on environmental control, changes to the methods of calculating losses and increase in fines for violations in forests.

Key words: *planned and unplanned measures of state control, fines, claims, illegal felling.*

Актуальність проблеми. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища у контексті прогресуючого погіршення його стану на сьогодні є надзвичайно важливим, особливо у питаннях прийняттого рівня небезпеки для населення, довкілля, дотримання вимог природоохоронного законодавства, усунення виявлених порушень, притягнення осіб, що вчинили такі порушення, до відповідальності. Саме тому державний нагляд (контроль) у сфері охорони

навколишнього природного середовища займає особливе місце в системі екологічного управління.

Правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю) визначаються Законом України

«Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 № 877-V.

Недосконалість системи організації нагляду (контролю) за додержанням вимог природоохоронного законодавства зумовила її переформатування, що було відображено у Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 616-р.

Частина обласних територіальних органів Держекоінспекції були ліквідовані і замість них були створені нові міжрегіональні органи, в тому числі й Державна екологічна інспекція Поліського округу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання державного нагляду знайшли своє відображення у багатьох науковців (Серов, 2019; Сорока, 2020; Непомнящий та Марушева, 2021), зокрема і у сфері охорони навколишнього природного середовища в цілому (Herzing & Jacobsson, 2018; Комарницький, 2019; Городецька, 2020), так і окремих його сфер: атмосферного повітря (Zhiying, Liangjian & Yang, 2022), землекористування (Овчаров та Власовець, 2021), тваринного світу (Шеховцов, 2020), водних біоресурсів (Герасимчук, Валерко та Гребенчук, 2018), морського середовища (Serafimov, 2020), поводження з відходами (Сірант, 2020; Герасимчук та ін., 2022). Безпосередньо у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів Кротюк А. (2021) вивчав іноземний досвід запобігання незаконній порубці, Олійничук Р. (2020) – особливості розслідування незаконної порубки лісу, Чернявська Я. (2020) – нагляд як метод лісоохоронної діяльності Національної поліції України, Соцький А.М. – повноваження та компетенції центральних органів виконавчої влади в лісовій сфері. Проте питання висвітлення та аналізу конкретних результатів державного нагляду (контролю) на певних територіях не знайшло свого відображення в аналізованих літературних джерелах.

Мета дослідження. Метою дослідження стали висвітлення та аналіз результатів державного нагляду (контролю) у сфері охорони, захисту, використання та відтворення рослинних ресурсів і лісів, що здійснювався Держав-

ною екологічною інспекцією Поліського округу протягом 2021 р. на території Житомирської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державна екологічна інспекція Поліського округу – міжрегіональний територіальний орган Держекоінспекції, повноваження якого поширюються на території Житомирської та Рівненської областей. Згідно з Положенням про Державну екологічну інспекцію Поліського округу (нова редакція), затвердженим Наказом Державної екологічної інспекції України від 01 червня 2021 р. № 252, однією із сфер державного нагляду (контролю) ДЕІ Поліського округу за додержанням територіальними органами центральних органів виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, громадянами вимог законодавства є сфера охорони, захисту, використання та відтворення об'єктів рослинного світу та лісів, зокрема щодо:

- пошкодження дерев і чагарників, знищення або пошкодження лісових культур, сіянців або саджанців у лісових розплідниках і на плантаціях, природного підросту та самосіву на землях, призначених для відновлення лісу, законності вирубування;
- повноти та законності здійснених заходів щодо відтворення лісів, зокрема цінними та рідкісними породами дерев, породами, притаманними відповідному регіону, та повноти заходів з догляду за лісовими культурами на землях, призначених для відновлення лісу;
- раціонального та невиснажливого використання лісових ресурсів;
- добування продуктів лісу та використання лісових ресурсів;
- здійснення комплексу необхідних заходів захисту для забезпечення охорони лісів від пожеж, незаконних рубок, шкідників і хвороб, пошкодження внаслідок антропогенного та іншого шкідливого впливу, застосування пестицидів і агрохімікатів у лісовому господарстві та лісах;
- використання полезахисних смуг, водоохоронних і захисних лісових насаджень;
- заготівлі деревини в порядку рубок головного користування та здійснення лісгосподарських заходів;

– експлуатації нових і реконструйованих підприємств, цехів, агрегатів, транспортних шляхів, магістральних трубопроводів, комунальних та інших об'єктів, не забезпечених обладнанням, що запобігає шкідливому впливу на стан і відтворення лісів;

– збереження корисної для лісу фауни.

За 2021 р. Державною екологічною інспекцією Поліського округу проведено 3935 ресурсних заходів державного нагляду (контролю), з них 1989 – Управлінням державного екологічного нагляду (контролю) у Житомирській області. Серед сфер контролю (водні ресурси, атмосферне повітря, земельні ресурси, землі водного фонду, надра, поводження з відходами, тваринний світ, рибні ресурси, природно-заповідний фонд) 124 заходи державного нагляду (або 6,2%) стосувалися рослинного світу. У сфері рослинного світу 58,9% перевірок були здійснені у сфері лісового господарства.

Із 73 заходів державного нагляду у сфері охорони лісів 32,9% були плановими і 67,1% позаплановими (рис. 1).

В результаті проведених перевірок та рейдів складено 694 адміністративних протоколів, в т.ч. у сфері охорони лісів – 470. По охороні рослинного світу протягом 2021 р. до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів притягнуто 693 особи. По охороні лісових ресурсів протягом 2021 р. до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів притягнуто 470 осіб, з них за результатами планових захо-

дів державного нагляду – 322 (68,5%), позапланових – 148 (31,5%); такою є і кількість складених протоколів (рис. 2).

Сума накладених штрафів у сфері охорони рослинного світу склала 288,705 тис. грн, стягнуто 276,651 тис. грн. Сума накладених штрафів у сфері лісового господарства склала 156,892 тис. грн, стягнуто 155,532 тис. грн (99,1%). За результатами планових заходів контролю було стягнуто 96,7% (81,396 тис. грн із 84,116 тис. грн), позапланових – 101,9% з у рахуванням попереднього періоду (74,136 тис. грн із 72,776 тис. грн) (рис. 3).

По фактах незаконних рубок дерев нествановленими особами 11 матеріалів передано в правоохоронні органи, з них 3 матеріали у сфері охорони лісових ресурсів (1 до органів прокуратури та 2 – до органів МВС, СБУ, інших):

– 38,225 тис. грн – незаконна рубка дерев біля заправки ЮПДЖІ в м. Житомир. Матеріали передані до Житомирського відділення поліції для встановлення винних осіб;

– 17,163 тис. грн – незаконна порубка дерев в с. Зарічани Житомирського району, передано до Житомирського РУП Житомирського ВП ГУНП в Житомирській області для встановлення винних осіб;

– 0,600 тис. грн – незаконна порубка дерев в м. Житомир, передано до Житомирського РУП Житомирського ВП ГУНП в Житомирській області для встановлення винних осіб;

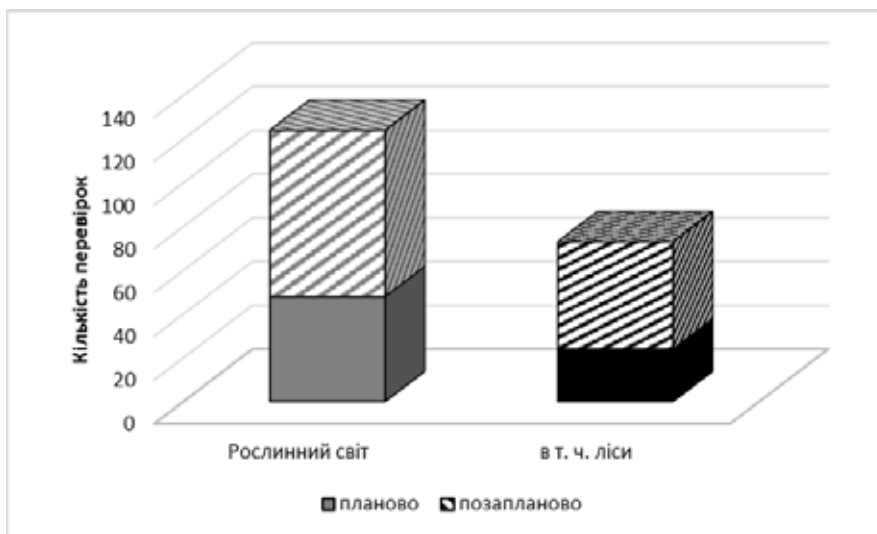

Рис. 1. Кількість перевірок у сфері рослинного світу, в т.ч. лісів, проведених Державною екологічною інспекцією Поліського округу на території Житомирської області у 2021 р.

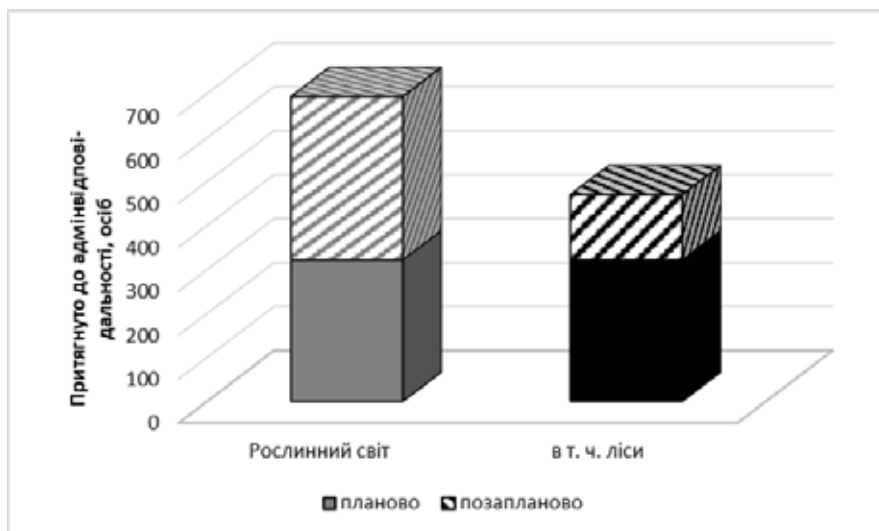

Рис. 2. Інформація щодо кількості осіб, притягнутих до відповідальності за результатами державного нагляду у сфері рослинного світу, в т.ч. лісів, здійснюваного Державною екологічною інспекцією Поліського округу на території Житомирської області у 2021 р.

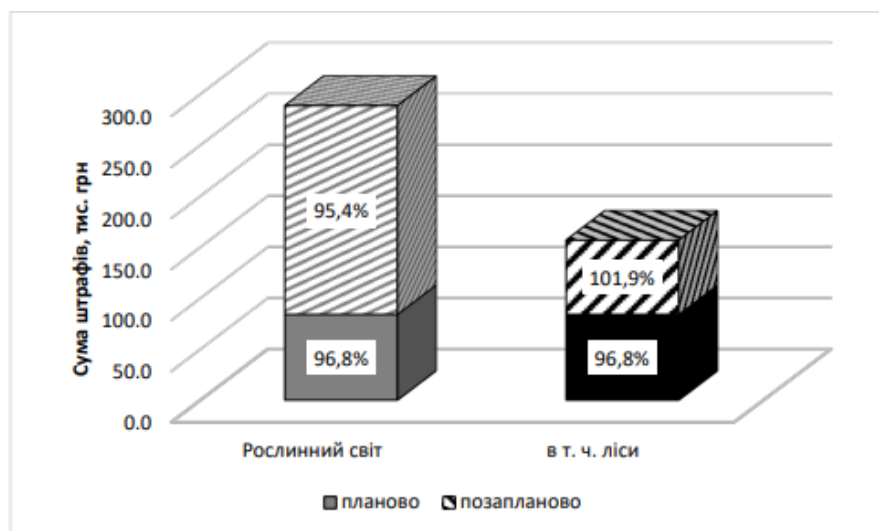

Рис. 3. Інформація щодо накладених та стягнутих сум штрафів за результатами державного нагляду у сфері рослинного світу, в т.ч. лісів, здійснюваного Державною екологічною інспекцією Поліського округу на території Житомирської області у 2021 р.

- 773,277 тис. грн – незаконна порубка та пошкодження дерев біля села Рея Бердичівського району, передано до ГУНП в Житомирській області для встановлення винних осіб;
- 68,902 тис. грн – незаконна порубка дерев між селами Білка та Кам'янка Коростенського району, передано до РУП ГУНП в Житомирській області для встановлення винних осіб;
- 3,500 тис. грн – самовільне пошкодження до ступеня припинення росту плодкових дерев в м. Житомир, передано до ВП № 1 Житомирського РУП ГУНП в Житомирській області для встановлення винних осіб;

- 19,900 тис. грн – незаконне пошкодження дерев до ступеня припинення росту в м. Житомир, передано до ВП № 1 Житомирського РУП ГУНП в Житомирській області для встановлення винних осіб;
- 6,700 тис. грн – незаконне зрізання дерев в м. Житомир, передано до ВП № 1 Житомирського РУП ГУНП в Житомирській області для встановлення винних осіб;
- 11,000 тис. грн – незаконне зрізання дерев в смт. Хорошів, матеріали передані до ВП № 4 Житомирського РУП ГУНП в Житомирській області для встановлення винних осіб;

– 164,38 тис. грн – незаконна порубка та пошкодження дерев до ступеня припинення росту на території Романівської ОТГ Житомирського району, матеріали передані до Житомирського РУП ГУНП в Житомирській області для встановлення винних осіб.

Відмітимо, що один з матеріалів містив ознаки кримінального правопорушення.

Розмір шкоди, заподіяної лісу розраховується на основі відповідних такс, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 23.07.2008 № 665 з урахуванням індексів споживчих цін (індекси інфляції) згідно даних Держкомстату (рис. 4).

За фактами пошкодження дерев та незаконних рубок розраховано збитки на суму 4055,998 тис. грн., в т.ч. 1103,647 тис. грн. нанесених невстановленими особами. У сфері лісового господарства розраховані збитки сягнули 3774,973 тис. грн., в т.ч. 842,179 тис. грн. невстановленими особами (рис. 5). Збитки, нанесені невстановленими особами, розрахо-

вані лише за результатами позапланових перевірок.

У сфері охорони рослинних ресурсів пред'явлено до сплати 41 претензію на суму 2954,601 тис. грн, з них 32 у сфері лісового господарства на суму 2932,794 тис. грн (рис. 6).

Зокрема, громадянам було пред'явлено 16 претензій за незаконну порубку дерев та пошкодженням дерев до ступеня припинення і неприпинення росту на суму 44,982 тис. грн. А основними порушеннями під час здійснення планових і позапланових заходів державного контролю у державних підприємствах лісового господарства були: незаконна порубка та пошкодження дерев до ступеня припинення і неприпинення росту, пошкодження відмежувальних знаків. Суми претензій, пред'явлених державним підприємствам лісового господарства, проілюстровані на рис. 7.

Сплачено 37 претензій з урахуванням попереднього періоду (2019-2020 рр.) на суму 1446,739 тис. грн.

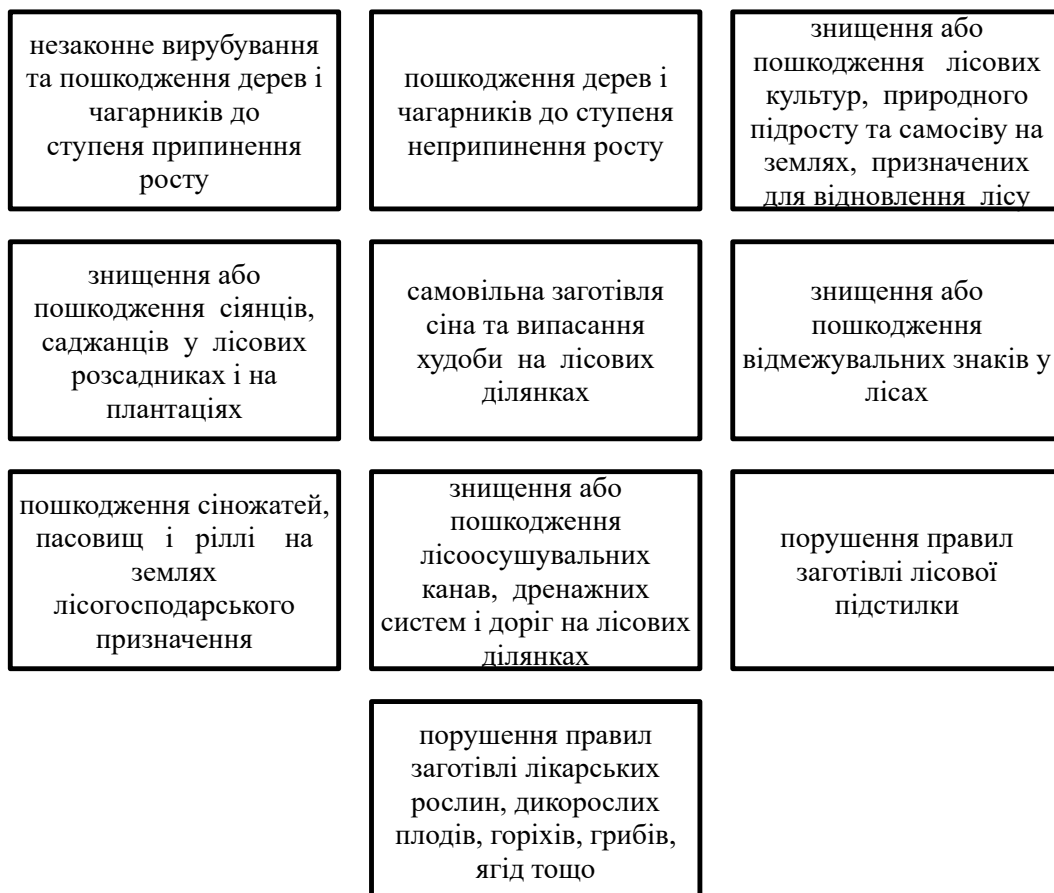

Рис. 4. Шкода, заподіяна лісу підприємствами, установами, організаціями та громадянами, розмір якої обчислюється на основі встановлених такс

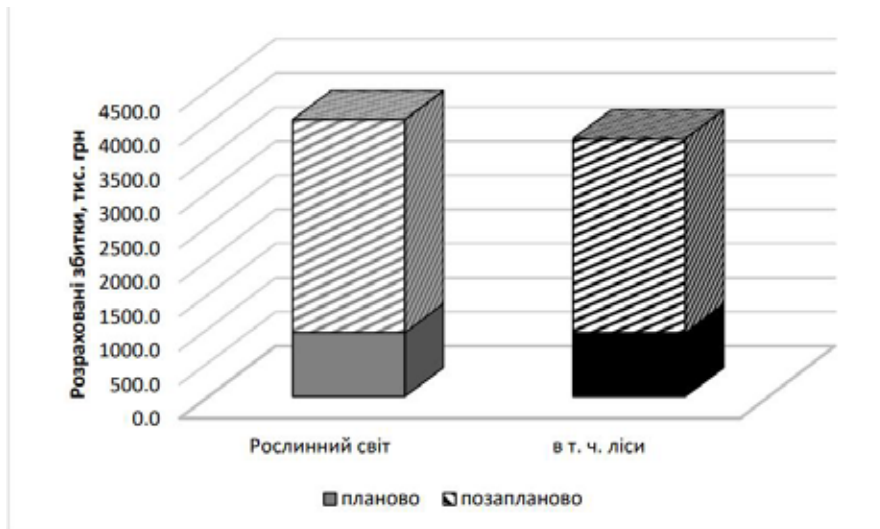

Рис. 5. Інформація щодо сум розрахованих збитків за результатами планових та позапланових заходів державного нагляду у сфері рослинного світу, в т.ч. лісів, здійснюваного Державною екологічною інспекцією Поліського округу на території Житомирської області у 2021 р.

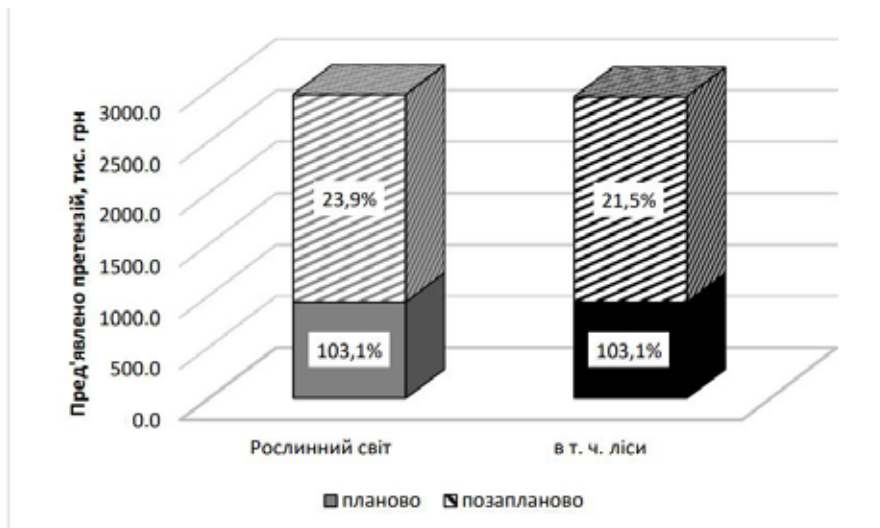

Рис. 6. Інформація щодо сум пред'явлених та стягнутих претензій за результатами планових та позапланових заходів державного нагляду у сфері рослинного світу, в т.ч. лісів, здійснюваного Державною екологічною інспекцією Поліського округу на території Житомирської області у 2021 р.

З 32 претензій у сфері лісового господарства 13 на суму 937,119 тис. грн пред'явлено за результатами планових перевірок, 19 на суму 1995,675 тис. грн – позапланових. Стягнуто за результатами планових заходів контролю 11 претензій на суму 965,305 тис. грн (103%) та за результатами позапланових заходів – 17 претензій на суму 428,529 тис. грн (21,5%) (рис. 6).

Відмітимо, що на офіційному сайті Державної екологічної інспекції України наголошено, що кожного місяця ДЕІ фіксує в середньому

200 фактів порушень саме у лісах. Найбільш часто виявляються такі порушення, як: рубки за відсутності лісорубного квитка, пошкодження дерев при розробці лісосік, відсутність оцінки впливу на довкілля при санітарній вирубці. В той же час наслідком великої кількості незаконних рубок є джерелом безлічі природних лих (збільшення викидів CO₂ у повітря, повені, зневоднення ґрунтів тощо). На проблемі незаконних рубок акцентується й увага у Державній стратегії управління лісами України до

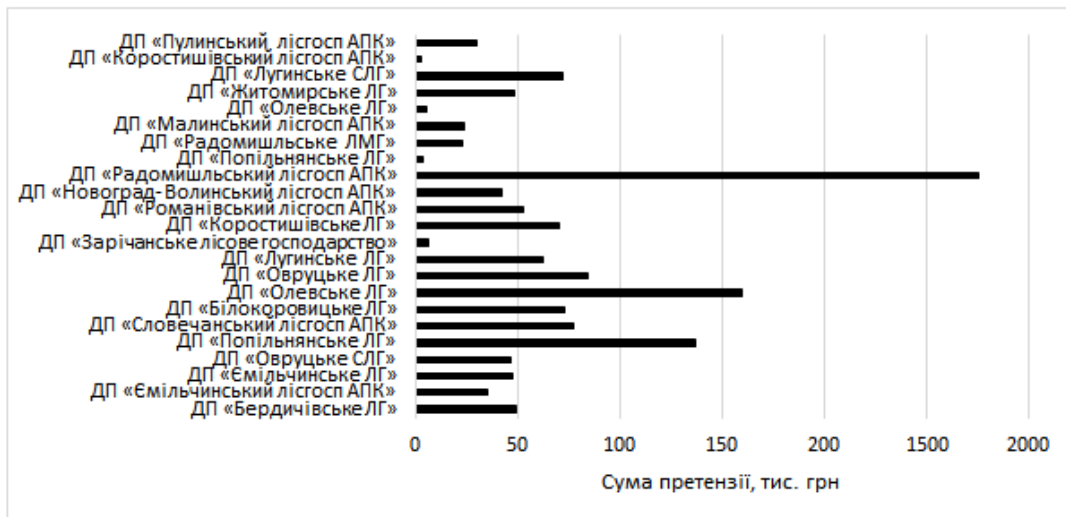

Рис. 7. Суми претензій, пред’явлених державним підприємствам лісового господарства за результатами планових та позапланових заходів державного нагляду у сфері рослинного світу, в т.ч. лісів, здійснюваного Державною екологічною інспекцією Поліського округу на території Житомирської області у 2021 р.

2035 року, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1777-р. А у науковій праці Олійничука Р. (2020) вказано, для незаконних рубок притаманний високий рівень латентності, що зумовлює необхідність застосування специфічних тактик для їхнього розслідування.

Враховуючи це виключно необхідним є активні дії з боку держави щодо підвищення штрафів за порушення в лісах (за вирубки лісу штраф складає від 510 до 1020 грн для громадян) та зміни методики нарахування збитків. Так, на сьогодні за пошкодження до ступеня припинення росту дерева діаметром до 10 см порушник платить 42 гривні, від 10,1 до 14 см – 74 грн, від 14,1 до 18 см – 190 грн, від 18,1 до 22 см – 390 грн, від 22,1 до 26 см – 685 грн, від 26,1 до 30 см – 1080 грн, від 30,1 до 34 см – 1449 грн, від 34,1 до 38 см – 1845 грн, від 38,1 до 42 см – 2266 грн, від 42,1 до 46 см – 2688 грн, від 46,1 до 50 см – 3109 грн, за кожне 1-сантиметрове перевищення 50-сантиметрового діаметру – 105 грн. За пошкодження дерев і чагарників до ступеня неприпинення росту порушник платить втричі менше: до 10 см – 11 грн, від 10,1 до 14 см – 26 грн, від 14,1 до 18 см – 58 грн, від 18,1 до 22 см – 126 грн, від 22,1 до 26 см – 216 грн, від 26,1 до 30 см – 316 грн, від 30,1 до 34 см – 427 грн, від 34,1 до 38 см – 553 грн, від 38,1 до 42 см – 685 грн, від 42,1 до 46 см – 791

грн, від 46,1 до 50 см – 896 грн, за кожне 1-сантиметрове перевищення 50-сантиметрового діаметру – 26 грн. Саме мізерні розмір штрафу та суми розрахованих збитків сприяють «тіньовій» заготівлі лісу, що стає в таких умовах надзвичайно вигідною.

Варто додати, що теперішні військові дії російської федерації, які включають у себе ракетні удари по лісу, призводять до знищення великої кількості дерев та засмічення території, що, в свою чергу, значно збільшить суми збитків, завданих лісам.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У сфері охорони, захисту, використання та відтворення рослинних ресурсів протягом 2021 р. було здійснено 124 ресурсні перевірки, що становило 6,2% від усіх проведених Інспекцією заходів державного нагляду (контролю) на території Житомирської області. З них майже 59% перевірок здійснено у сфері лісового господарства, 32,9% з яких були плановими і 67,1% позаплановими. Аналіз результатів роботи Державної екологічної інспекції Поліського округу показав ефективність позапланових заходів державного нагляду (контролю) щодо виявлених порушень, розрахованих збитків та пред’явлених претензій, у зв’язку з їх неочікуваним та незапланованим фактором, що не дало змоги суб’єктам господарювання завчасно підготуватися та приховати

власні протиправні та незаконні дії. Одним із основних порушень, виявлених під час здійснення заходів державного нагляду є незаконні порубки, вагомим важелем запобігання та протидії яким мають стати активні законодавчі зміни та дії з боку держави щодо прийняття нового законодавства про екологічній

контроль, внесення змін до методик нарахування збитків та підвищення штрафів за порушення в лісах.

У перспективі подальших досліджень – висвітлення результатів державного нагляду за іншими ресурсними напрямками на території Житомирської області.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Серов С. Л. Нагляд і контроль у сфері господарської діяльності як засіб реалізації публічного інтересу. *Lex Portus*. 2019. 1(15). С. 118-130. DOI: 10.26886/2524-101X.1.2019.8.
2. Сорока Л. В. Державний нагляд і контроль як основа адміністративно- правового забезпечення та реалізації державних гарантій. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2020. 31(70), № 4. С. 173-177. DOI: 10.32838/1606-3716/2020.4/28.
3. Непомнящий О. М., Марушева О. А. Контроль і нагляд у системі державного управління економікою. *Право та державне управління*. 2021. 3. С. 44-51. DOI: 10.32840/pdu.2021.3.7.
4. Herzing M., Jacobsson A. Efficient environmental inspections and enforcement. 2018. DOI: 10.13140/RG.2.2.35752.42242.
5. Комарницький В. М. Удосконалення контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища: правові та організаційні питання. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2019. 2(86). С. 217-224. DOI: 10.33766/2524-0323.86.217-224.
6. Городецька І. Корупціогенні фактори в системі державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. 8. С. 157-162. DOI: 10.32849/2663-5313/2020.8.25.
7. Zhiying C., Liangjian W., Yang Z. Environmental effects of city– county mergers in China: strengthening governance or aggravating pollution?". *Sustainability*. 2022. 14(9), 5522. DOI: 10.3390/su14095522.
8. Овчаров О. В., Власовець В. М. Удосконалення правових основ державного нагляду за дотриманням орендарями України вимог екологоощадного землекористування та охорони земель. *Інженерія природокористування*. 2021. 4(18). С. 100-113. DOI: 10.37700/enm.2020.4(18).100-113.
9. Шеховцов В. В. Інститут громадських інспекторів як механізм реалізації громадського контролю у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу. *Приватне та публічне право*. 2020. 3. С. 39-43. DOI: 10.32845/2663- 5666.2020.3.8.
10. Герасимчук Л. О., Валерко Р. А., Гребенчук Л. І. Державний контроль за випадками масового замору риби на водоймах Житомирської області. *Водні біоресурси та аквакультура*. 2018. 2. С. 6–16.
11. Serafimov V. Supervision (control) in the sphere of marine environment protection in Ukraine: new institutional transformations. *Lex Portus*. 2020. 1(21). Р. 23-36. DOI: 10.26886/2524-101X.1.2020.2.
12. Сірант М. Мета та завдання державного екологічного нагляду у сфері поводження з відходами. *Юридичний вісник*. 2020. 5. С. 88-97. DOI: 10.32837/yuv.v0i5.2006.
13. Герасимчук Л. О., Валерко Р. А., Ясінський В. В., Піциль А. О., Соловйова О. О. Державний контроль у сфері поводження з відходами на території Житомирської області. *Екологічні науки*. 2022. 5(44). С. 255-259. DOI: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2022.eco.5-44.39>.
14. Кротюк А. Іноземний досвід запобігання незаконній порубці, перевезенню, зберіганню, збуту лісу. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. 1(118). С. 24-30. DOI: 10.33270/01211181.24.
15. Олійничук Р. Особливості розслідування незаконної порубки лісу. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. 3(23). С. 166-169. DOI: 10.35774/app2020.03.166.
16. Чернявська Я. А. Адміністративний нагляд як метод лісоохоронної діяльності Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. 3(2). С. 74-78. DOI: 10.32782/2524-0374/2020-3-2/18.
17. Соцький А. М. Повноваження та компетенція центральних органів виконавчої влади в лісовій сфері. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2020. 48. С. 115-119. DOI: 10.32841/2307- 1745.2020.48.26.

REFERENCES:

1. Sierov, S. L. (2019). Nahliad i kontrol u sferi hospodarskoj diialnosti yak zasib realizatsii publicлноho interesu. [Supervision and control in the sphere of economic activity as a means of implementing public interests]. *Lex Portus*. 1(15). pp. 118-130. Available at: DOI: 10.26886/2524-101X.1.2019.8 [in Ukrainian].

2. Soroka, L. V. (2020). Derzhavnyi nahliad i kontrol yak osnova administratyvno- pravovoho zabezpechennia ta realizatsii derzhavnykh harantii. [State supervision and control as a basis of administrative and legal support and realization of state guarantees]. *Scientific notes of Taurida National V.I. Vernadsky University. Series: Juridical Sciences*. 31(70), № 4. pp. 173-177. Available at: DOI: 10.32838/1606-3716/2020.4/28. [in Ukrainian].
3. Nepomniashchyi, O. M., Marusheva, O. A. (2021). Kontrol i nahliad u systemi derzhavnogo upravlinnia ekonomikoiu. [Control and supervision in the system of public economic management]. *Law and Public Administration*. 3. pp. 44-51. Available at: DOI: 10.32840/pdu.2021.3.7. [in Ukrainian].
4. Herzing, M., Jacobsson, A. (2018). Efficient environmental inspections and enforcement. Available at: DOI: 10.13140/RG.2.2.35752.42242.
5. Komarnytskyi, V. M. (2019). Udoskonalennia kontroliu v haluzi okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyssha: pravovi ta orhanizatsiini pytannia. [Improvement of control in the field of environmental protection: legal and organizational issues]. *Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs named after E. Didorenko*. 2(86). pp. 217-224. Available at: DOI: 10.33766/2524-0323.86.217-224. [in Ukrainian].
6. Horodetska, I. (2020). Koruptsiöhenni faktory v systemi derzhavnogo kontroliu v haluzi okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyssha. [Corruption factors in the system of state control in the area of protection of natural environment]. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 8. pp. 157-162. Available at: DOI: 10.32849/2663-5313/2020.8.25. [in Ukrainian].
7. Zhiying, C., Liangjian, W., Yang, Z. (2022). Environmental effects of city– county mergers in China: strengthening governance or aggravating pollution?". *Sustainability*. 14(9), 5522. Available at: DOI: 10.3390/su14095522.
8. Ovcharov, O. V., Vlasovets, V. M. (2021). Udoskonalennia pravovykh osnov derzhavnogo nahliadu za dotrymanniam orendariamy Ukrainy vymoh ekoloohooshchadnoho zemlekorystuvannia ta okhorony zemel. [Improving the legal framework for state supervision for compliance by tenants of Ukraine with the requirements environmentally friendly land use and land protection]. *Engineering of nature management*. 2021. 4(18). C. 100-113. Available at: DOI: 10.37700/enm.2020.4(18).100-113. [in Ukrainian].
9. Shekhovtsov, V. V. (2020). Instytut hromadskykh inspektoriv yak mekhanizm realizatsii hromadskoho kontroliu u haluzi okhorony, vykorystannia i vidtvorennia tvarynnoho svitu. [Institute of public inspectors as a mechanism for implementation of public control in the field of protection, use and reproduction of wildlife]. *Private and Public Law*. 3. pp. 39-43. Available at: DOI: 10.32845/2663- 5666.2020.3.8. [in Ukrainian].
10. Herasymchuk, L. O., Valerko, R. A., Hrebanchuk, L. I. (2018). Derzhavnyi kontrol za vypadkami masovoho zamoru ryby na vodoimakh Zhytomyrskoi oblasti. [State control over cases of mass fish kill in reservoirs of the Zhytomyr region]. *Water Bioresources and Aquaculture*. 2. pp. 6–16. [in Ukrainian].
11. Serafimov, V. (2020). Supervision (control) in the sphere of marine environment protection in Ukraine: new institutional transformations. *Lex Portus*. 1(21). pp. 23-36. Available at: DOI: 10.26886/2524-101X.1.2020.2.
12. Sirant, M. (2020). Meta ta zavdannia derzhavnogo ekolohichnoho nahliadu u sferi povodzhennia z vidkhodamy. [The purpose and objectives of state environmental supervision in the field of waste management]. *Law Herald*. 5. pp. 88-97. Available at: DOI: 10.32837/yuv.v0i5.2006. [in Ukrainian].
13. Herasymchuk, L. O., Valerko, R. A., Yasynskyi, V. V., Pitsil, A. O., Soloviova, O. O. (2022). Derzhavnyi kontrol u sferi povodzhennia z vidkhodamy na terytorii Zhytomyrskoi oblasti. [State control in the field of waste management in the territory of Zhytomyr region]. *Ecological Sciences*. 5(44). pp. 255-259. Available at: DOI <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2022.eco.5-44.39>. [in Ukrainian].
14. Krotiuk, A. (2021). Inozemnyi dosvid zapobihannia nezakonnii porubtsi, perevezenniu, zberihanniu, zbutu lisu. [Foreign experience in preventing illegal felling, transportation, storage, and sale of forest]. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 1(118). pp. 24-30. Available at: DOI: 10.33270/01211181.24. [in Ukrainian].
15. Oliinychuk, R. (2020). Osoblyvosti rozsliduvannia nezakonnoi porubky lisu. [Features of the investigation of illegal felling]. *Actual Problems of Law*. 3(23). pp. 166-169. Available at: DOI: 10.35774/app2020.03.166. [in Ukrainian].
16. Cherniavska, Ya. A. (2020). Administratyvnyi nahliad yak metod lisookhoronnoi diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy. [Administrative supervision as a method of forest protection activities of the national police of Ukraine]. *Juridical Scientific and Electronic Journal*. 3(2). pp. 74-78. Available at: DOI: 10.32782/2524-0374/2020-3-2/18. [in Ukrainian].
17. Sotskyi, A. M. (2020). Povnovazhennia ta kompetentsiia tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady v lisovii sferi. [Powers and competence of central executive bodies in the forest sphere]. *Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Jurisprudence*. 48. pp. 115-119. Available at: DOI: 10.32841/2307- 1745.2020.48.26. [in Ukrainian].